

Ľupčianske zvesti

www.slovenskalupca.sk

20. ročník

OBECNÉ NOVINY OBYVATEĽOV, RODÁKOV A PRIATEĽOV OBCE SLOVENSKÁ ĽUPČA

číslo 1 | apríl 2018

AKTUÁLNE V OBCI

Darovanie krvi

3

ZO ŽIVOTA ZUŠ

10. výročie Základnej umeleckej školy

6

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

Turičný jarmok

10

HISTÓRIA OBCE

90 rokov od výstavby Sokolovne v Slovenskej Ľupči

11

Budovanie prvkov zelenej infraštruktúry v obci Slovenská Ľupča

I. etapa

Slovenská Ľupča je jednou z obcí na Slovensku, ktorej hlavné námestie od obdobia socializmu neprešlo zásadnou rekonštrukciou. To sa však zmení už tento rok. Práce by sa mali začať najneskôr na prelome jari a leta tohto roku.

Obec Slovenská Ľupča sa zúčastnila na projekte, venovanom budovaniu prvkov zelenej infraštruktúry. Výzvy prebiehajú vo viacerých etapách, do ktorých sa postupne zapája. Jednotlivé etapy sú okrem iného limitované aj maximálnou výškou spolufinancovania.

Projekt ponúka návrh v súčasnosti nedostatočne riešeného územia, ktorý má za cieľ zlepšiť prostredie v obci a vytvoriť kvalitné zázemie pre každodenný odpočinok a rôzne druhy využitia miestnych obyvateľov. Realizáciou projektu bude zvýšená estetická, architektonická a v neposlednom rade i hygienická hodnota územia za pomoci budovania prvkov zelenej infraštruktúry.

Prvá etapa bola úspešne vypracovaná, schválená obecným zastupiteľstvom a následne aj ministerstvom. Predpokladané náklady revitalizácie územia prvej etapy, vrátane nového mobiliáru, sú rozpočítané na približne sedemstotisíc eur. Projekt bude spolufinancovaný obcou, financiami zo štátneho rozpočtu a fondov Európskej únie.

Riešené územie predstavuje centrálnu časť obce, zjednodušené určené priestorom okolo kostolov, vrátane parkov. Začína pri odboč-

ní do Podkonic a končí na Lichardovej a Hronskej ulici.

Územie je rozdelené na niekoľko zón podľa funkčnosti:

- Zóna okolo evanjelického kostola.
- Potreba vytvorenia nových peších rozptylových plôch pred kostolom, vymedzenie parkových priestorov a úprava priestoru okolo pamätníka.
- Park pred obecným úradom.
- Úpravy trasovania chodníkov, priestoru okolo pamätníka, vytvorenie voľnej plochy centrálnej časti parku a vytvorenie deliacich bariér od cestných komunikácií.

- Park pri miestnom kultúrnom stredisku.

- Vytvorenie priestoru pre obecné slávnosti a verejné vystúpenia, vytvorenie detského ihriska, úprava parkových priestorov pre relax a zábavu.

- Priestor pred katolíckym kostolom.

- Vytvorenie oddychovej parkovej úpravy a rozptylového priestoru pred kostolom so začlenením existujúceho Morového stĺpa.

Podrobne zdokumentované riešenie novej podoby priestoru sa bude nachádzať vo dvore obecného úradu na novej tabuli, venovanej revitalizácii námestia.

Druhá etapa je v procese schva-

ľovania, predstavuje priestor časti Námestia SNP od Podkonickej cesty po Ľupčiansku a mostík cez potok Ľupčica na Mlynskej ulici.

Tretia etapa je v príprave a má za úlohu vytvoriť park s detským ihriskom na ulici Za nožiarňou.

Časť Námestia SNP by obec chcela zrekonštruovať do novej podoby a, ak sa nič nepredvídané nestane, dokončiť by sa mala do jari 2019.

Rekonštrukcia sa dlhšie odkladala pre chýbajúce peniaze, teraz ju spustila možnosť výhodného spolufinancovania štátom.

Súčasne bolo nutné posilniť inžinierske siete. Firmy to mali naplánované na budúci rok. Konkrétne ide o optické rozvody a posilnenie elektrickej siete. Realizácia projektu nám umožňuje spojiť obe rekonštrukcie a bude potrebné skoordinať všetky práce, aby sa urobili naraz a za čo najkratší čas, čo sa týka i prípojok kanalizácie. Po vykonaní všetkých prác nebude žiaduce realizovať rozkopávky novo-zrekonštruovaných priestorov.

Námestie SNP nečakajú žiadne zásadné zmeny. Zostane tu pôvodná sieť chodníkov, ktorá sa len efektívnejšie natrasuje. Zmiznú obrubníky, asfalt a betónové kocky na chodníkoch, nahradí ich dlažba, ktorá splynie s námestím. Výmena čaká lavičky, smetné koše, stojany na bicykle a bude doplnená aj nová časť osvetlenia. Vzhľadom na lokalizáciu riešeného územia v centrálnej časti obce sú výsledky projektu prístupné všetkým obyvateľom obce. Zároveň bol zohľadnený výber správnej vegetácie, použitá lokálna zeleň,

Pokračovanie na str. 2 ►

► Pokračovanie z 1. strany

vhodné listnaté stromy, pričom sa prihliadalo na nezaťažovanie obyvateľstva alergénmi, jednoduchú údržbu drevín a zabezpečenie biodiverzity prírodného prostredia. Dôležitým prvkom bude nočné nasvietenie lipovej aleje.

Podľa názoru riešiteľov projektu je pri obnove historického námestia potrebné zásahy robiť s veľkou rozvahou a pokorou k histórii.

Hlavnou ideou návrhu rekonštrukcie lupčianskeho Námestia SNP bolo vytvoriť voľnú slobodnú plochu, nezastavanú a výrazne nečlenený verejný priestor, ktorý umožní obyvateľom a návštevníkom obce konať tu všemožné aktivity.

Použitím viacerých typov dlažieb a ich kladení budú v ploche námestia odlišené rôzne typy priestorov. Námestie bude realizované ako bezbariérové s výnimkou povrchov parkovísk.

Centrálna plocha parkov je navrhnutá z hore uvedených dôvodov voľná. Jednej z týchto obdĺžnikových plôch dominuje socha partizána. Plocha parkov je priestorovo rozdelená na dve polovice. Rozdelenie môže byť vhodné pre rôzne prevádzkové využitie, v prípade konania trhov alebo koncertov či iných predstavení. Centrálna časť parkov je jasne definovaná zelenou, orámovaná novou dlažbou a mestským mobiliárom (lavičky, informačné tabule, koše, stojany na bicykle). V jednoliatej dláždenej ploche je možné nájsť odkaz na stopu bývalej radnice. Priestor pred evanjelickým kostolom, v severo-západnej časti riešeného priestoru, je reprezentatívna plocha pre zhromažďova-

Spracovatelia si kládli za cieľ:

Zachovať pôvodnú autenticitu námestia so zohľadnením dnešných nárokov na jeho fungovanie, ktorá bude rovnako prijateľná domácim obyvateľom všetkých vekových kategórií, ako aj návštevníkom obce, zachovať všetky hodnoty, ktoré boli prieběžne na námestí vytvorené, odstrániť všetky rušivé sekundárne zásahy, eliminovať množstvo prvkov drobnej architektúry a ostatných priestorových bariér tak, aby neprišlo k potlačeniu základných architektonických a urbanistických hodnôt riešeného územia. Vytvoriť „kludové“ prostredie so zabezpečeným nerušeným pohybom osôb. Všetky chodníky okolo domoradi, rovnako ako aj stredná časť námestia sú riešené v súlade s požiadavkou na bezbariérový prístup s možnosťou ich užívania

Doprava:

Systém fungovania dopravy na námestí ostáva prevažne v pôvodnej podobe okrem drobných úprav. Obec uvažuje o výstavbe nových parkovísk vo vlastnej rézii, keďže projekt je výhradne venovaný budovaniu prvkov zelenej infraštruktúry, dopravné riešenie je nad rámec spolufinancovania. Návrh predpokladá prioritné postavenie chodca na všetkých plochách námestia.

Zeleň

Návrh úprav zelených plôch a porastov na Námestí SNP vychádza z rešpektovania postupného vývoja dispozičného členenia a jeho porastovej štruktúry. Úpravy zelene smerujú hlavne k očisteniu od prehustených a kompozične málo hodnotných jedincov novými sadovníckymi formami a zároveň

rešpektovaním existujúcich najhodnotnejších drevín. Všetky revitalizované plochy budú nanovo zazelenené. Predelenia vizuálne a funkčne sú hlavne od cesty, kde oddeľujú hlavnú komunikáciu pre automobily od komunikácie pre peších a priestor pre oddych. Tieto živé oplotenia zamedzujú hlavne prašnosti a hluku z cesty.

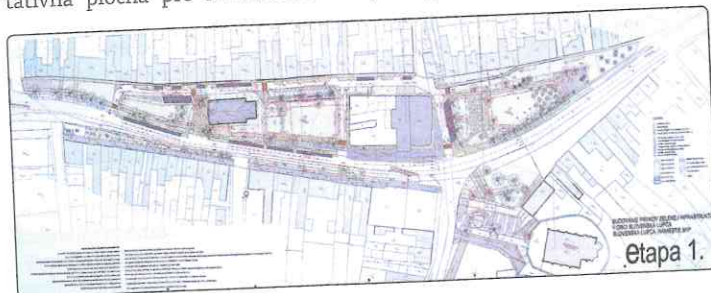
Materiálová skladba:

Chodníky okolo domoradi, betónová dlažba s pochôdnym zársným povrchom. Zhľadiska tvarového riešenia ide o platne geometrického tvaru. Časť chodníkov v parku je riešená mlatovým povrchom, cesty parkoviská – doplnenie živičnatého krytu, obrubníky, schodiskové stupne budú v materiáli betón (masív) – totožnom podľa plochy povrchu, k ktorému budú priradené.

Technická infraštruktúra

Nevyhnutnou súčasťou rekonštrukcie námestia je tiež rekonštrukcia, resp. novovýstavba časť siete technickej infraštruktúry. V projekte predpokladané moratórium na ukladanie nových rovdov po realizácii povrchových úprav sa stanovuje na dobu cca rokov. Všetky siete sa musia konštruovať tak, aby v budúcnosti bolo možné pokračovať bez rozlpávania už zrealizovaných úprav. Je v záujme obce konzultovať konštrukciu s občanmi. Veríme, snaha obce zvýšiť komfort obyvateľov vybudovaním prvkov zelenej infraštruktúry bude vnímaná pozitívne. Tento projekt predstavuje naštartovanie začiatku celkovo revitalizačných prác.

Ing. arch. Emil F

nie obyvateľov. V jej voľnej časti sa nachádza priestor pre lavičky a informačné tabule. V parku za kultúrnym domom bude možné na spevnej ploche umiestniť mobilné pódium, opačná – juhovýchodná časť námestia s lipami a lavičkami je pobytovou zónou. Komunikácie pre automobily a parkovacie státi sú od peších komunikácií odlišené iným typom povrchu.

aj osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu, vytvoriť plochy na rozvoj kultúrnych aktivít a prezentáciu miestnych remesiel a tradícií, vrátane ich zázemia (hygienického a technicko-obslužného), plochy pre obchodno-reštauračné funkcie, pre služby, trhovú stánku, vytvorenie zhromažďovacieho priestoru s možnosťou postavenia mobilných pódii.

Triedeného odpadu máme málo, ale smetí veľa

Znova sa vraciame k téme potreby separovania.

Dôvodov skutočne nie je málo. Správne triedenie, teda separovanie odpadov okrem iného zabezpečuje čistejšie životné prostredie, šetrí prírodné zdroje surovín a energie, redukuje množstvo odpadu na skládkach, vrátane čiernych, ktoré sa takto eliminujú a umožňuje opätovné využitie odpadov recykláciou. Pravda je taká, že sa všetci podieľame na produkovani odpadu, ktorý sa z našich domácností dostáva na skládky, resp. do spaľovni. Avšak práve na skládkach či rôznych smetiskách sa medzi komunálnym odpadom nachádza i taký, ktorý by sa po istých úpravách dal využiť ako zdroj druhotných surovín. Preto separovaný zber zabezpečuje, aby sa jednotlivé druhy po roztriedení mohol opäť zužitkovať.

Zvlášť treba triediť najmä papier, plasty, kovy, sklo a bioodpad. Hlavnými dôvodmi separovania sú znížené množstvá odpadu, vyváženého na skládku, získanie druhotných surovín a súčasne šetrenie primárnych zdrojov. Nesmieme tiež zabúdať, že separovanie ovplyvňuje životnosť skládok odpadu, a tak by nezaškodilo ohľaduplnejšie správanie sa ľudí k prírode a životnému

prostrediu vôbec. S odpadom sa stretávame denne, či už bývame v rodinnom dome alebo v panelovom byte.

Ako správne separovať

Do modrých nádob noviny, časopisy, kancelársky papier, reklamné letáky, kartóny, papierové obaly a pod. NIE – mokrý, mastný alebo znečistený, asfaltový a dechtový papier, použité plienky a hygienické potreby.

Do zelených nádob nevrätne obaly zo skla od nápojov, sklenené nádoby, tabuľové sklo, sklenené črepy a pod. NIE – porcelán, keramika, autosklo, zrkadlá, TV obrazovky a pod.

Do žltých nádob PET fľaše od nápojov po predchádzajúcom stlačení, tégliky, vrecká, fólie a pod. NIE – PET fľaše od potravinárskych olejov, novodurové rúrky, obaly od nebezpečných látok, napr. motorových olejov, farieb a pod.

Do červených nádob kovové obaly, konzervy, kovové výrobky a súčiastky, alobal, nápojové plechovky. NIE – kovové obaly kombinované s inými obalmi, napr. zo zubnej pasty.

Zberný dvor v našej obci, ktorý prevádzkuje firma Plast SK, s.r.o. slúži hlavne na vynesenie odpadu, ktorý sa pre veľkosť nedá odhodiť do zberných kontajnerov alebo

nádob. Samozrejmosťou je jeho demontáž (napr. skriňa či posteľ). Drobný stavebný odpad je spolpatnený. VZN obce č. 4/2016 o nakladaní s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom na území obce nájdete na web stránke www.slovenskalupca.sk v sekcii zverejňovanie. V našej obci máme zriadených viac stanovišť s kontajnermi na separáciu. V mesiaci marec sme doplnili štyri stanovišťa o červený kontajner na kovy a nájdete ich na uliciach Mlynská (pri COOP Jednote), Mierová, Lesnícka, Pod zámkom. Práve tu je zriadené nové miesto aj na separovaný zber papiera a skla. Ďalšie nové stanovišťa na papier a sklo nájdete na Partizánskej ulici pri zbernom dvore. Podľa najnovšieho zákona o odpadoch, ktorý vstúpil do platnosti od 1. januára 2016, je každá obec povinná okrem iného zabezpečiť zavedenie a vykonávanie zberu jedlých olejov a tukov z domácností. Mesto či obec tak môže vykonávať rôzne organizované zbery, v rámci ktorých môžu obyvatelia nosiť použitý rastlinný olej na vopred dohodnuté miesto. Aj kontajnery na zber oleja riešime a budeme vás informovať o ich umiestnení. Zatiaľ je potrebné použitý olej vlievať do plastových fľaš a v termíne zberu komunálne-

ho odpadu vyložiť s kuka nádobou tak, aby si ho všimli pracovníci, ktorí zber komunálu vykonávajú.

Vážení spoluobčania, našou veľkou prioritou a poslaním je ochrana životného prostredia a prírody, ale to, čo sa nájde v 1100 L kontajneroch po obci, tomu vôbec nenasvedčuje. V mnohých kontajneroch na separovaný zber skončia vrecká s komunálnym odpadom a aj biologický odpad. Mnohí sa pýtate na penový polystyrén. Ten je možný v zmenšenej forme (nalámaný) uložiť do vreca a podobne ako pri jedlom oleji vyložiť ku kuka nádobe. Máme v obci vytvorených 16 stanovišť na separovanie odpadu, viac nádob nedostaneme. Už toto množstvo kontajnerov nezodpovedá množstvu vyseparovanému odpadu. Čo z toho vyplýva? Musíme byť zodpovednejší, veď ide o našu budúcnosť a budúcnosť našich detí.

eg

Oznam

MO SČK v Slovenskej Lupči organizuje **VÝSTAVU RUČNÝCH PRÁČ** v dňoch 26.-27. mája 2018 v spoločenskej miestnosti MKS v Slovenskej Lupči.

Kto bude upratovať po obci?

Miera evidovanej nezamestnanosti na Slovensku dosiahla k 31. decembru minulého roka 14,44 %. Najvyššia bola v Banskobystrickom kraji na úrovni 20,81%. Za ním nasleduje Prešovský kraj s 20,66 % a Košický kraj s 19,58 %. Pokles miery nezamestnanosti nastal v piatich okresoch, v 73 okresoch však úrady práce zaznamenali nárast a v jednom okrese zostala nezamestnanosť na úrovni novembra minulého roka.

Aká je situácia v našej obci?

Zoznam dlhodobu nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie, ktorí sú v evidencii ÚPSVaR Banská Bystrica, sa zastavil k 17. januáru 2018 na čísle 24. Z tohto počtu aktívnu činnosť vykonáva deväť občanov, a to štyria muži a päť žien (§12 – odpracovaných 64 hod./mesiac), dvaja občania si odrábajú sociálne dávky (§10 – odpracovaných 32 hod./mesiac). Bývali časy, keď

obec riadilo 35 – 40 ľudí a dokonca v dvojzmennej prevádzke. Vtedy sa čistota dala udržať. No dnešná situácia je úplne iná, horšia z pohľadu obce. Hlavne z jari, keď bude potrebné vyzametať miestne chodníky a komunikácie od posypového materiálu. Čistenie bude obtiažne a zdĺhavé. S tými pár ľuďmi, čo sú k dispozícii, sa budeme musieť zamerať na vyčistenie najfrekventovanejších ulíc v obci. Preto chceme požiadať a poprosiť občanov, ktorým záleží na životnom prostredí a nebudú čakať, že im obec vyčistí priestranstvo pred domom, hlavne teraz po zime, aby posypový materiál nechávali na jednom mieste. Najlepšie mimo cesty, mimo trávnej plochy, a to tak, aby bolo možné dostať sa k nemu autom a odviezť ho.

eg

Darovanie krvi v Slovenskej Lupči

MC Kľúčik, ZŠ Sama Cambela a Červený kríž v Slovenskej Lupči vás srdečne pozývajú na 8. ročník darovania krvi, ktorý sa uskutoční dňa **14. mája 2018 v pondelok od 8.00 -10:00 hod. v budove základnej školy** formou mobilného odberu.

Privítame nielen predošlých darcov, ale aj tých, ktorí sa rozhodnú prísť po prvýkrát.

Tešíme sa na spoločné stretnutie a veríme, že pomôžete tým, ktorí to budú potrebovať.

Ďakujeme.

Slávnostná akadémia

Kedy: 29. apríla 2018 o 15.00.
Kde: MKS v Slovenskej Lupči

V minulosti jednoznačne platilo – *remeslo má zlaté dno* a ľudia si nevedeli predstaviť život bez remesiel. Dnes si ukážky starých remeselných techník môžeme pozrieť už len na jarmokoch, v múzeách či skanzenoch. Spája sa v nich ľudový um, šikovnosť remeselníckych rúk a určite aj tvorivosť. Výrobky pracovných rúk už od dávnych čias vnášali krásu do všedných dní života. Pletenie košíkov, výroba šperkov či spracovanie kovov boli často nielen zdrojom obživy, ale aj zmyslom a náplňou života mnohých ľudí v minulosti. To, čo naši predkovia robili pre to, aby užili seba a svoje rodiny, a čo ich stálo nemalé úsilie a námahu, je dnes pre mnohých hobby, spôsob relaxu, zábavy či vlastnej sebarealizácie. Stretávajú sa v remeselníckych dielnach, aby vzdali hold fortieľu a sedliackemu rozumu svojich predkov. Veď žiť v ťažkej dobe bez elektriny a počítačov len s nožíkom a sekerou, obrobiť zem, dorobiť chlieb a všetko potrebné na prežitie a na výchovu detí je obdivuhodné. Prijmite naše srdečné pozvanie do dielni kolárov, hrnčiarov, debnárov, kováčov, pekárov, mlynárov, kachliarov či krajčiarov a šustrov. Preneste sa spolu s nami do minulosti, keď šikovné ruky lupčianskych a okolitých remeselníkov šírili dobré meno Slovenskej Lupče a nášho regiónu po celom Uhorsku. Tešíme sa na stretnutie na slávnostnej akadémii, ktorú sme tento rok pripravili v duchu známeho príslovia „Remeslo má zlaté dno“. Okrem hovoreného slova, tanca a spevu všetkých návštevníkov čaká aj výstavno-predajná prezentácia remeselníkov nášho regiónu v priestoroch spoločenskej miestnosti MKS v Slovenskej Lupči. *zš*

Okienko Zelenej školy

Od októbra, keď sme si na slávnostnej certifikácii prevzali certifikát a obhájili sme vlajku, neuplynulo ešte ani polroka a za nami už vidieť kopec práce. Stihli sme už zvoliť nové kolégium, urobiť audit a zistiť slabé a silné stránky školy, vybrať si novú prioritnú tému – **DOPRAVA A OVZDUŠIE** – na ďalšie dva roky. Spolu so žiakmi sme vymysleli nový akčný plán, ktorý pozostáva z rôznych aktivít k novej téme, ale aj k tým, čo sme sa venovali v minulosti /**ODPAD, ZELEŇ A OCHRANA PRÍRODY, VODA**/.

Zapojili sme sa do projektu Eko Alarm, do ktorého sa prihlásilo 597 škôl z celého Slovenska, a odborná komisia, zložená zo zástupcov všetkých zapojených organizácií, ohodnotila a vybrala 200 do pilotného ročníka. Cieľom je naučiť deti, prečo a ako odpad triediť a predchádzať mu. Nápomocné nám budú aj darované koše na separáciu papiera a plastu do každej triedy, vyrobené z použitých zubných kefiek CURAPROX, a „samozrejme, aj získaný grant, ktorý použijeme na doplnenie nádob na chodby a do tried.

Viete, že na Slovensku sa ročne predá viac ako 3 milióny zubných kefiek CURAPROX. Tie

po použití skončia na skládkach alebo v spaľovniach odpadov. Strácame tak druhotné suroviny, ktoré sa dajú využiť na výrobu iných plastových vý-

robkov. Preto CURAPROX vo svojich Smile Shopoch zbiera použité zubné kefky. Následne z nich vyrába koše na triedený zber odpadu, ktoré daruje slovenským školám. Takto je minimalizovaná doprava plastového odpadu a zároveň ľudia zo Slovenska dostávajú prácu.

Preto aj na našej škole zbierame použité kefky do boxov, umiestnených pri vchode, za ktoré môžeme získať ďalšie koše pre triedy. Ďakujeme obecnému úradu za dočasné zapožičanie nádob na separáciu, kým nevymeníme nové koše za nazbierané kefky.

Foto a text: Dana Haviarová

Hviezdoslavov Kubín

Dňa 13.2.2018 som sa spolu so Šimonom Lakomčíkom, Andrejom Kučerom, Tomášom Pondelikom, Ivonkou Petrikovou a Nellkou Solárikovou zúčastnila na okresnom kole súťaže v prednese poézie a prózy Hviezdoslavov Kubín. Keď sme prišli do ZŠ Radvanská v Banskej Bystrici, mala som trochu trému. Vyžrebovala som si poradové číslo 13, ktoré bolo v ten deň (13.2.) pre mňa šťastné. Keď som sa postavila

pred porotu a začala recitovať, tréma zo mňa opadla a vôbec som sa nebála. Z prednesu som mala výborný pocit a aj porotkyne boli veľmi milé. Po verdikte poroty som bola veľmi šťastná!!! Postúpila som!!! A nebola som z našej školy jediná!!! Postúpila aj Ivonka Petriková a Nellka Soláriková. Spoločne sme sa veľmi tešili a pripravujeme sa na krajské kolo, ktoré nás čaká v marci.

Emka Kováčiková, 4. B

Zahraničné stážistky na našej škole

Po dvoch rokoch vďaka programu Educate Slovakia a organizácii AIESEC navštívili našu základnú školu dve zahraničné študentky – tentoraz Veronika Moroz (20) z Ukrajiny a Zara Louise (20) z Indonézie. Veronika študuje turizmus a Zara francúzsky jazyk. Počas jedného týždňa od 12. do 16. februára 2018 odučili v triedach I. a II. stupňa spolu 20 vyučovacích hodín, na ktorých predstavili svoju krajinu, tradície a kultúru v anglickom jazyku.

S mladšími aj staršími žiakmi sa porozprávali o rodine, priateľoch, škole, domove a globálnych problémoch ľudí našej planéty. Neskôr si žiaci pripravili vlastné prezentácie na rôzne témy, ktoré potom po skupinkách predniesli pred spolužiakmi. Skvelou formou, ako odbúrať predsudky, zmotívovať žiakov alebo komunikovať v angličtine, boli rôzne hry alebo riešenia konkrétnych situácií, s ktorými sa žiaci

stretávajú v každodennom živote.

Stážistky mali na hodiny vždy pripravené rôzne témy, na ktoré nadväzovalo množstvo ďalších otázok a odpovedí. Žiakom priniesli na ukážku aj ich typické oblečenie, ktoré si u nich doma obliekajú pri slávnostných príležitostiach.

Pre stážistky sme po vyučovaní pripravili niekoľko aktivít, aby sme im umožnili bližšie spoznať náš región. Vybrali sme im tvoriivé dielne v Dome remesiel, kde si samy vyrobili kožené puzdrá na mobily, spolu s niektorými žiakmi

sme navštívili Lupčiansky hrad a zúčastnili sa ukážky detského folklórneho súboru Drienka.

Obidvom mladým študentkám sme sa pri rozlúčke srdečne poďakovali za ich pútavé hodiny a odovzdali im dary s regionálnou tematikou od vedenia školy.

Zapojenie sa do tohto projektu bolo veľkým prínosom nielen pre žiakov, ale aj pre nás učiteľov. Ak by sme mali možnosť v budúcnosti uvítať medzi nami nejakých lektorov z iných krajín, urobíme tak znovu.

Text: Mgr. Michal Bacík

Úspech v súťaži: „... a Slovo bolo u Boha...“

Dve žiačky našej školy sa v I. polroku tohto školského roka zúčastnili na 25. ročníku diecézneho kola súťaže v umeleckom prednese kresťanskej poézie a prózy pod názvom „... a Slovo bolo u Boha...“ na Katolíckom gymnáziu Štefana Moyseša v Banskej Bystrici. Súťažili v kategóriách starších žiakov:

- Hannah Soláriková, žiačka 5. B triedy, v 2. kategórii (žiaci 5. – 6. ročníka)

- Miriam Bacíková, žiačka 9. A triedy, v 3. kategórii (žiaci 7. – 9. ročníka)

Obidve žiačky boli úspešné a každá vo svojej kategórii získala pekné 3. miesto, k čomu blahoželáme.

Mgr. D. Mittererová

Vedomostný ostrov v ZŠ Sama Cambela

Vedomostné ostrovy sú interaktívne kiosky s tromi dotykovými obrazovkami plnými zaujímavých poznatkov či veselých testov, ktoré aj s internetovým pripojením získalo 100 základných škôl z celého Slovenska. Projekt Vedomostné ostrovy realizuje Nadácia Volkswagen Slovakia v spolupráci so SEA – Agentúrou pre vzdelanie a vedu. Na animovanom ostrove je množstvo zaujímavostí z **techniky, nemeckého jazyka, ekológie alebo fyziky**. Spracované sú netriviálnou encyklopedickou formou tak, že javy vysvetľujú na príkladoch, s ktorými je možné stretnúť sa i v reálnom živote. Okrem toho sú tu rôzne interaktívne úlohy, náučné videá a návody na pokusy, aby sa aj v škole alebo doma mohol určitý jav overiť, ako naozaj funguje.

Žiaci 4.B s tr. učiteľkou Janou Krížovou sa zapojili do projektu Vedomostné ostrovy a boli medzi 100

šťastnými školami, ktoré ostrov získali. Ostrov je umiestnený v budove 1. stupňa a efektívne vyplňa žiakom prestávky či čas v ŠKD. Okrem toho ostrov využívajú i žiaci 2. stupňa, a to najmä časť „Virtuálny kariérny poradca“, kde si žiaci 9. ročníka spravili test k výberu správneho zamerania strednej školy.

Tešíme sa, že sa nám podarilo pre školu i všetkých žiakov získať takúto výbornú edukačnú pomôcku.

Jana Krížová

Ornamentálna mapa Slovenska a 4.B

Ornamentálna mapa Slovenska je medzinárodný školský výtvarný projekt, ktorý spája deti a mládež na celom svete. Upozorňuje ich na význam kultúry, kultúrnosti a dobrých vzťahov. Medzi národmi aj medzi sebou navzájom.

Tento projekt je súčasťou medzinárodného integračného projektu

Ornamentálna mapa sveta “Ornamental Map of the World”, ktorý je zameraný na spoznávanie tradičných národných kultúr v kontexte ochrany svetového kultúrneho dedičstva.

Žiaci 4.B triedy sa pod vedením tr. učiteľky Jany Krížovej zapojili do medzinárodného projektu spolu so 4071 žiakmi zo 485 škôl na Slovensku, kde svojou tvorbou prezentujú kultúrne dedičstvo obce Slovenská Lupča. Vďaka ich terénnemu výskumu sa zviditeľní aj naša obec a jej remeselná tradícia vo výrobe tradičných vzorov na modrotlač. Tak sa automaticky naša škola stáva reprezentantom Slovenska v rámci medzinárodného projektu. Výstupom projektu je zápis Slovenska do Guinnessovej knihy rekordov.

Sme veľmi radi, že aj prostredníctvom takýchto aktivít môžeme reprezentovať krásy našej ľudovej kultúry vo svete.

Jana Krížová

Okresné kolo Olympiády v anglickom jazyku

Po školskom kole Olympiády v anglickom jazyku reprezentovali našu školu víťazi kategórií 1A a 1B Filip Šarik zo 7. B a Matej Mydlo z 9. A triedy v Banskej Bystrici na okresnom kole.

Dňa 16. januára 2018 sme im držali palce a dúfali, že sa presadia aj medzi žiakmi banskobystrických škôl. Obaja to nemali ľahké – v skupine 1A súťažilo 13 žiakov a v skupine 1B 18 žiakov.

Matej Mydlo sa umiestnil na krásnom 3. mieste v kategórii 1B a Filip Šarik sa stal podľa nových pravidiel hodnotenia úspešným riešiteľom v skupine 1A.

Pre Filipa to bola prvá skúsenosť na olympiáde v cudzom jazyku v okresnom kole vôbec.

Obidvom žiakom srdečne blahoželáme.

Text: Michal Bacík

10. výročie Základnej umeleckej školy

2. časť

V minulom čísle LZ sme nazreli do histórie vzniku ZUŠ v Slovenskej Lupči. Skončili sme pri roku 2013, kedy sa začala budovať nová škola v podkrovných priestoroch základnej školy.

Nápad sa zrodil kedysi v obecnom zastupiteľstve – čo tak ísť sa pozrieť pod strechu školskej budovy? A oplátilo sa. Že to bolo prelomové svedčí fakt rozbehnutia všetkých potrebných prác. Riaditeľ ZUŠ Ivo Petřík začal spolupracovať s Ing. arch. Emilom Krížom, ten vypracoval architektonickú štúdiu, ktorá sa následne prejednávala na obecnom zastupiteľstve a všetko mohlo začať. Zriaďovateľ sa pustil do riešenia výberové konania na zhotoviteľa stavby a po väčších, či menších peripetiách (ako to už

mladého architekta to bola výzva, veď išlo o stavbu iného, nie bežného typu, ktorá musí byť nielen účelná, ale ako sa časom ukázalo, má aj svojho nezameniteľného ducha. A to ju robí osobitou a krásnou. Sídli tam všetky učebne pre nástrojárov, teoretikov, výtvarní-

koncerty, stretnutia s literatúrou a umeleckým slovom...

Vlastnej stavbe však ešte stále niečo chýbalo, niečo, čo si vyžadovali normy, bez čoho taká vysoká stavba (výškový rozdiel číni skoro 8 metrov) nemôže existovať. Výťah! Ten sa vybudoval v lete 2017

pracovno-umeleckých priestoroch nájdite si príležitosť a čas a zavítať k nám. Akcii, ktoré škola ponúka je dosť.

Počet žiakov, ktorí ZUŠ navštevujú sa pohybuje v rozpätí 300 – 380 žiakov v 4 odboroch umeleckého vzdelávania. Niektorí predstavili v slávnostnom programe k 10. výročiu vo februári 2017 v sále MKS v ten deň účinkov mali aj väčší umelci, aj odchovanci tejto školy – bývalí absolventi a všetci spoločne svojimi vystúpeniami vzdali hold škole, učiteľom i rokom spoločne stráveným v Hosti, ktorí tam boli si prišli „svoje“ a dlho spomínali na kultúrne využitie.

Pablo Picasso povedal, že umenie zmýva z duší prach každodennosti. V ZUŠ sa tak deje, hoci to umenie u niekoho v plienka

býva) sa víťazná firma pustila do diela.

Všetko trvalo bezmála rok a od školského roka 2013/2014 sídli ZUŠ v nových priestoroch – je nimi strešná vstava na budove ZŠ Sama Cambela. Aj pre samotného

kov a dramatikov. DFS Drienka tancuje v priestoroch MKS.

Od septembra 2014 boli pod ZUŠ Slovenská Lupča zaradené aj naše elokované pracoviská v Selciach a Podkoniciach.

Snívali sme ale ďalej (veď pod strechou bolo ešte plno priestoru) a pretože to boli sny správne, splnili sa. Od školského roka 2015/2016 máme postavenú aj multifunkčnú koncertnú sálu. Kto do nej vstúpi, žasne nad priestorom, ktorý sa pred ním otvorí – netradičný pohľad do „srdca školy“ - priznaný krov so všetkými konštrukčnými prvkami, vôňa dreva.... pohodlne sa tu môže usadiť 50 i viac ľudí. Prečo hovoríme o multifunkčnej? Služí nielen hudobníkom na koncertovanie, ale aj bábkohercom, nakoľko je v sále postavené bábkové divadlo, služí výtvarníkom na prezentovanie svojich obrazov, sála ponúka priestory pre vernisáže, výchovné

a od školského roka 2017/2018 je uvedený do prevádzky. Vyriešila sa tak nielen podmienka stavebného úradu, ale aj bezbariérový vstup do budovy.

Milí spoluobčania, vy, ktorí túžite vidieť našu školu, nazrieť do jej

u iného dospieva, u každého plňa deň túžbou po poznaní a nevšednosti.

Spracovala Miroslava Sedláčková

Uverejnené fotografie sú zo slávnostného programu v MKS a z koncertných programov v multifunkčnej sále

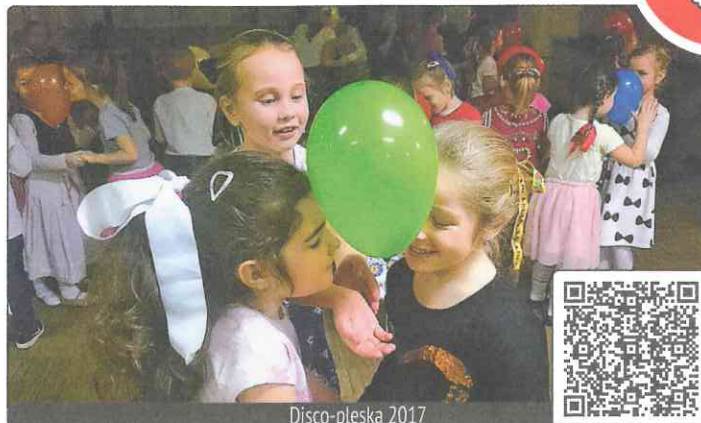

Začíname v roku 2018

Rok 2017 sme ako každý rok ukončili našou známou „disco-pleskou“, kde sme sa do sýtosti zabavili, vytancovali i vyspievali. Každý rok sa snažíme rozlúčku so starým rokom nejako inovovať a tento rok to bolo množstvo súťaží a kvízov. Taktiež si ako veľká folklórna rodina želáme do nového roku rôzne prania... a ja už len dúfam, že sa nám i všetky naplnia...

Keď sme už pri praniach, začali sme výborne a jedno z nich sa nám skutočne aj splnilo. Ďakujeme krásne obecnému zastupiteľstvu za schválenie financií na činnosť súboru. Tento rok ich budeme veľmi potrebovať, pretože nás čaká mnoho priprav, týkajúcich sa slávnostného programu k 1. výročiu súboru. Vážime si podporu pred-

Disco-pleska 2017

hlavnému organizátorovi za možnosť predviesť sa a veríme, že sme našim vystúpením najstaršej zložky všetkých potešili.

Tento rok sa nesie v znamení výročí... Okrem toho nášho, ktorým

vili všetky oddelenia a tí, ktorí ste mali možnosť stráviť toto krásne nedeľné popoludnie s nami, verím, potvrdíte, že „neprehánam“, keď napíšem, že bolo čarovné. Pre nás takým nepochybne bolo,

Koncom februára prebiehal na základnej škole program Educate Slovakia a hostil Veroniku z Ukrajiny a Zaru z Indonézie. Keďže naše deti sa s nimi spriatelili, pozvali ich spolu s p. učiteľom Baticom na našu skúšku, kde sme im ukázali krásy slovenského ľudového tance, ale i odevu. Tie sa im natoľko zapáčili, že sa spolu s deťmi fotili a natáčali videá. Potešil nás ich záujem a ešte viac informácie o tradíciách v ich krajinách. Bol to pre nás pekný zážitok.

Okrem uvedeného sa pravidelne stretávame na nácvikoch každého utorok a štvrtok, kde s deťmi pripravujeme nové choreografie. Plánujeme a pripravujeme rôzne novinky a prekvapenia, a najmä sa tešíme na spoločné stretnutia. Rozprávame sa, počúvame sa, diskutujeme, spoznávame sa... Je ra-

Vystúpenie v Hronseku

Educate Slovakia

staviteľov obce a osobitne pána starostu Ing. Miroslava Macáka.

Rok 2018 sme začali naozaj vesele. Zobrali sme vystúpenie v Hronseku, ktoré bolo naozaj neobvyklé. Boli sme súčasťou programu, počas ktorého vystupovali známi Smejko a Tanculienka a nám sa podarilo zabezpečiť lístky pre deti zo strednej zložky, aby si ich predstavenie mohli pozrieť. Bolo skutočne vesele a my sme sa s nimi poriadne zabavili. Potom už len s úsmevom na perách sme predviedli naše tance – ako inak, najlepšie ako vieme.

Rodičovský ples Základnej školy Sama Cambela v Slovenskej Lupči má už svoju tradíciu a výborné meno, čoho dôkazom je aj záujem ľudí zabaviť sa pri výbornej hudbe a priateľskom posezení. Vždy nás poteší pozvanie byť jeho súčasťou a prispieť k výbornej nálade. Ďakujeme rodičovskej rade pod vedením Majky Sedláčkovej ako

plne zjime, oslavuje aj naša ZUŠka, ktorej sme súčasťou. K 10. výročiu založenia ZUŠ v Slovenskej Lupči sa konal slávnostný program 11.2. v sále MKS. Tam sa predsta-

pretože vidieť všetky umelecké prednesy na jednom pódium, počet všetky ocenenia... , to nás naplnia pýchou... a sme radi, že sme toho súčasťou.

dost v tejto rýchlej dobe na chvíľku vypnúť a pobudnúť tam, kde je nám dobre... , a nám je dobre v DFS Drienka.

Jana Križová

Výročie ZUŠ

Fašiangová zabíjačka

V našom súbore máme okrem šikovných detí aj šikovných rodičov. Tomuto zisteniu sme sa, samozrejme, nesmierne potešili. Ak chce inštitúcia žiť a napredovať, musí sa v spoločnosti prezentovať. Bohužiaľ, takýto rým vládne v dnešnej dobe. No a čo, v minulosti sme sa s väčšími problémami úspešne popasovali. Navyše sme to robili v spolupráci s obcou Slovenská Lupča, ktorú úspešne ako jediné teleso folklórneho typu v obci už 32. rok úspešne reprezentujeme doma, ale aj v zahraničí. Tak čoho sme sa mali báť? Možno zimy alebo dažďa? Keď je dobrá partia, všetko

ostatné ide stranou. Podľa môjho názoru nikto smädný ani hladný neodchádzal. Deti z DFS Dratvárik prešli obec sprievodom. Ich zastávka bola miestny domov dôchodcov, kde sa každoročne zastavujeme,

odmenené potleskom. My (už pri dvoch poloviciach prasiatka) sme úspešne napredovali ďalej. Myslím, že sme polahodili každému. Klobásky a jadernice sme nestihali vyrábať. Toto všetko nás, samozrejme, potešilo a naplnilo pozitívnou emóciou. Ja si myslím, že nikto neodchádzal sklamaný. Ďakujem obci za spoluprácu, ale hlavne ďakujem všetkým dobrým ľuďom, ktorí sa akokoľvek pričinili o to, aby táto akcia dopadla na výbornú. Ďakujem.

Za DFS Dratvárik Samuel Debnárik

aby sme sprijemili obdobie našim najstarším obyvateľom, zatiaľ čo partia okolo prasiatka pri MKS pripravovala všetko podstatné. Nikam sme sa neponáhľali, tento deň patril nám. Prasiatko sme rozobrali za spoluúčasti rôznych pozorovateľov, ktorého gro tvorili rodičia „našich“ detí, ak ich tak familiárne môžeme nazvať. Následne sme pokračovali v ďalších úkonoch, zatiaľ čo sa „naše“ deti „rozmravovali“ v kultúrnom dome. Keďže nám počasie ako tak prišlo, rozhodli sme sa naše vystúpenie uskutočniť von pred MKS, aby sme všetci boli pokope. Vystúpenie sa muselo páčiť, pretože bolo

Harmatanec

Myslím, že to bolo nejakú dobu na jeseň, asi pred štyrmi rokmi, keď jeden z mojich kolegov v DFS Dratvárik dostal nápad, že vtedy k blížiacemu sa plesovému obdobiu by sme si mohli aj my ako súbor usporiadať nejakú plesovú parádu. Nepotrebovali sme ples v opere, aby nám pravidlá diktovali, aké šaty či aké farby ten-ktorý rok „idú“. My sme siahli po voľbe, ktorá je našim srdciam najbližšia a v našich očiach najdrahšia. Ani si neviete predstaviť, aký šťastný

takémuto nápadu, že dostali ďalšiu príležitosť na to, aby niečo pokazené napravili, poprípade niečo nové vytvorili. Je marec, v januári tohto roka sme usporiadali „už“ tretí ročník našej „plesovej parády“. Myslím, že nebudem klamať, keď poviem, že tá prvotná myšlienka, tá, ktorá stála pri zrode, sa ani po troch rokoch nevytratila. Bol som rovnako šťastný. Možno ešte aj o niečo viac.

*Za DFS Dratvárik
Samuel Debnárik*

som bol, keď som uvidel hornú sálu MKS prepĺnenú ľuďmi v krojoch. No ideou vzniku nebolo ukázať tomu druhému, aký krásny kroj ja doma mám. Nechcem, aby to teraz vyznelo sentimentálne, ale mali sme pocit, že sa ľudia rozprávajú medzi sebou málo. Ako keby mali málo príležitostí. Každý deň rozmýšľame nad nepodstatnými vecami. Ja verím tomu, že vtedy ani tí krásni ľudia nerozmýšľali nad tým, akým jedlom a pitím ich privítame. Aj keď pevne verím, že im slinky tiekli rovnako ako aj mne. Verím tomu, že sa potešili

Silvester s Dratvárikom

Posledné týždne boli pre nás dosť náročné. Veď v priebehu 3 mesiacov sme absolvovali vianočné vystúpenie, kde nás potešila vysoká účasť v rímskokatolíckom kostole, silvestrovskú zábavu s Dratvárikom, Harmatanec a nakoniec Fašiangovú zabíjačku. A práve silvestrovská zábava s Dratvárikom mala minulý rok premiéru. Keď robíte takúto akciu po prvýkrát, vôbec neviete, do čoho idete. Je to

dosť veľký risk. Čo ak ľuďom nebude chutiť? Čo ak sa nebudú baviť? Uspejeme? Riskli sme to. Priznávam, že to bolo pre nás náročné – príprava jedla, nakupovanie a pod. Kto už takúto akciu robil, tak ten mi dá za pravdu. Veľkú úlohu zohráva kapela, DJ, proste ten alebo tí, ktorí majú na starosti to „púšťanie pesničiek“. V tejto veci sme tiež zariskovali, pretože som túto funkciu mal ja spolu s ďalším ko-

legom. Robili sme, čo bolo v našich silách, ale môžem povedať, že ohlasy boli viac menej pozitívne. Samozrejme, vyhovieť sa nedá každému, a to si všetci veľmi dobre uvedomujeme. Priebeh akcie bol, ako sme očakávali. O polnoci sme všetci spolu privítali pred MKS za sprievodu pyrotechniky nový rok, kde sme si jeden druhému želali to najkrajšie. Po privítaní sme pokračovali v zábave – ako sa hovorí

– až do rána „bieleho“. Verím, že sa zúčastneným páčilo a neoľutovali to, že strávili s DFS Dratvárik takú významnú udalosť v roku. A nakoniec končím opäť vďakou, pretože sa patrí poďakovať. Nie vždy má človek vo svojom živote toľko šťastia, že stretne také množstvo ľudí s dobrým srdcom. Ďakujem vám, veď vy už viete, ktorí ste to.

*Za DFS Dratvárik
Samuel Debnárik*

Turičný jarmok 19. máj 2018

Program - hlavné pódium

- 10.00 HICKS
 - 11.30 Dixie chips
 - 13.00 Príhovor starostu
 - 13.05 ZUŠ Divadlo bábkové
 - 13.30 ZUŠ Divadlo hudobné
 - 14.00 Tanečný krúžok ZŠ Slovenská Lupča
 - 14.15 DFS Nezábudka Vlčany
 - 14.40 DFS Dratvárik
 - 15.10 FS Partizán
 - 15.40 ZUŠ DFS Drienka
 - 16.30 Gipsy Eleganse Band
 - 17.30 Nela Nálepková & ZUŠ Band
 - 18.20 Marián Čekovský & Band
 - 20.00 ZBM- zábava
- Usporiadateľ si vyhradzuje zmenu programu

Pozdrav od Mateja Kazára

Opustili nás

V januári:

- 13.1. Ida Šípková
- 23.1. Mária Sandányová

Vo februári:

- 16.2. Jozef Novák,
- 23.2. Lýdia Horčinová
- 28.2. Rudolf Kochelka

V marci:

- 7.3. Anna Kostúrová,
- 10.3. Petronela Palatíková
- 13.3. Anna Vančová
- 18.3. Ivan Bača
- 23.3. Ján Uhrík

Hrad Lupča hľadá lektorky a lektorov na letnú sezónu 2018

Máš viac ako 18 rokov?

Si študentom denného štúdia?

Zaujímaš sa o históriu?

Si komunikatívna/komunikatívny?

Ovládaš aspoň jeden cudzí jazyk na pokročilej úrovni?

Chceš stráviť leto v príjemnom prostredí Lupčianskeho hradu?

Ak áno, radi Ťa privítame v našom kolektíve!
Pošli nám svoj životopis na e-mail: majercikova@zelpo.sk

INZERCIA

FURO
KANALIZAČNÉ PRÍPOJKY,
ZAMERANIE, REALIZÁCIA
Kontakt: 0905 415 706

INZERCIA

Kúpim 3-izbový byt
v Slovenskej Lupči.
0918 365 506, 0915 806 170
dendisova.jaroslava@gmail.com

KNIHA

HRAD LUPČA

KLENOT DOBROTA V OSVETLE ÚPRAV

TU V PREDAJI

- text komplexne zachytávajúci dejiny, stavebný vývoj, pamiatkovú ochranu a najzaujímavejšie miesta hradu a jeho okolia
- obrazová časť s desiatkami máp, dobových výtvarní a fotografií hradu
- 308 strán s poznámkovým aparátom

Cena publikácie
23,90 €
s DPH

Zmena ordinačných hodín

MUDr. Jančovičová

- Pondelok**
6.30 – 13.00
13.30 – 15.00 (návštevná služba)
 - Utorok**
12.00 – 17.00 (len ambulancia)
 - Streda**
6.30 – 13.00
13.30 – 15.00 (návštevná služba)
 - Štvrtok**
6.30 – 13.00
13.30 – 15.00 (návštevná služba)
 - Piatok**
6.30 – 12.30
13.00 – 15.00 (administratíva)
- Odber krvi sa vykonáva denne okrem UTORKA od 6.45 – 9.00 nalačno.**

Stav obyvateľstva

k 31.12.2017: 3272

narodilo sa 24 detí
zomrelo 33 občanov
pristahovalo sa ... 82 obyvateľov
odhlásilo sa z obce 52 obyv.
prírastok 20 obyvateľov

Celková štruktúra obyvateľstva:

1599 mužov, 1673 žien
deti 3 ročné a mladšie: 80
4 ročné až 10 ročné: 217
11 ročné až 15 ročné: 151
16 roční až 18 roční: 103
41 roční až 60 roční: 1012
61 roční až 80 roční: 623
81 roční a starší: 81
(19 roční a starší: 2721)

In: Ohlasovňa pobytu obyvateľstva

90 rokov od výstavby Sokolovne v Slovenskej Ľupči

1. časť: Vznik a rozvoj telovýchovnej jednoty SOKOL

Medzi obyvateľmi Slovenskej Ľupče sa už v roku 1919 diskutovalo o existencii Sokola v Čechách. Prvým impulzom na vytvorenie tejto organizácie bola telovýchovná akadémia, ktorú zorganizovali v telocvični u Jánošov na Fašiangy v roku 1919 príslušníci vojenského pluku z Čáslavi, dočasne umiestnení v Banskej Bystrici. Toto hromadné cvičenie malo medzi obyvateľstvom veľký ohlas, dokonca sa nadviazali medzi vojakmi a občanmi aj osobné priateľstvá. Predčasným odchodom pluku z Banskej Bystrice však zanikla reálna možnosť myšlienku sokolstva pretvoriť do skutočnej podoby.

Druhým impulzom oživenia sokolského hnutia bol vznik Meštianskej školy v Slovenskej Ľupči a príchod učiteľov českej národnosti. Prvá učiteľka tejto školy Marie Vojtěchovská sa s veľkým úsilím pustila do založenia jednoty Sokol, pričom jej pomohol poštmajster Jozef Psota. Na jar 1920 bola ustanovujúca schôdza „SOKOLA“, na ktorej sa za členov prihlásilo 45 občanov obce. Vojtěchovská však ešte v ten rok z obce odišla a činnosť jednoty sa nerozvinula.

Skutočným dátumom založenia TJ SOKOL bolo valné zhromaždenie dňa 9. januára 1921, uskutočnené v budove meštianskej školy, na ktorom sa uskutočnila voľba činnovníkov a vytvorila organizačná štruktúra. Mala takéto zloženie:

Starosta – Ján Danko, správca štátneho sirotinca, ktorý túto funkciu vykonával dlhé roky

Miestostarosta – Jozef Kusý v rokoch 1922 – 1929, od roku 1930 Anton Polák

Náčelník – Zdeněk Keller 1921 – 1923, Miloš Holécí 1923 – 1929, Vlad. J. Danko 1930

Náčelnica – Anna Masopustová 1921 – 1922, Milina Galandová 1923 – 1928, Viera Vozáriková do roku 1930, potom Božena Poláková

Vzdelávateľ – postupne Ján Danko, Emil Nedbal, Karol Strimel, Jozef Kučera, Jozef Psota

Jednatel' – Samo Cambel, Ján Kolář, Čeněk Němec v rokoch 1924 – 1930

Zapisovateľ – Ladislav Mistrík,

Zdeněk Keller, Eduard Debnárik, Viera Vozáriková

Matrikár – Jozef Dvořák, Karol Červinka, Viliam Polóny, Arpád Kaliský, Ján Danko

Hospodár – J. Štubniak, Edo Debnárik, Samo Sýkora, Jozef Koróny, S. Markušovský, J. Oravský.

Pri vzájomnom styku medzi členmi sa zaviedlo oslovanie brat a sestra.

Prvé kroky vedenia viedli členov k naplneniu poslania Sokola k aktívnemu cvičeniu, duchovnému pokroku, morálnemu životu. Cvičiteľia pripravovali členov na verejné vystúpenie. 12. júna 1921 bolo naplánované uskutočniť v Slovenskej Ľupči „Okrskový zlet“. Členstvo horlivo pripravilo cvičisko, na ktoré využili priestor jarmočiska v Nádražnej ulici. Táto akcia mala veľký úspech. Okrem domácich cvičencov sa na ňom zúčastnili cvičenci jednôt z Banskej Bystrice, Podbrezovej a Brezna. Zlet mal výraznú podporu pre pokladnicu jednoty, keď zisk z podujatia bol 10152. 90 Kčs.

Prvou previerkou akcieschopnosti TJ Sokol bol negatívny postoj vedenia obce k meštianskej škole. Citujem z kroniky TJ:

„Keďže výbor mestčeka Slovenská Ľupča (rozumej Obecne zastupiteľstvo obce) prejavil neporozumenie ľudových kultúrnych potrieb, zaujímavé stanovisko proti už existujúcej meštianskej škole, ktorú žiadal vyhostiť od nás do Svätého Ondreja.

Vtedy sa jednota dôstojne ujala vecí a statočne previedla ju až do konca“.

Dňa 26.8.1921 jednatel' brat

– Samo Cambel vypracoval a rozposlal všetkým členom obežník, v ktorom informoval o úmysloch obce a vyzval členov, aby sa zúčastnili na záchrane priestorov bývalej mliekarny v Nádražnej ulici a jej prestavbe na triedy meštianskej školy. Výzva mala úspech. Hneď na druhý deň sa dostavilo na pracovisko 19 bratov, ktorí postupne odpracovali spolu 36 dní, 4 povozníci odpracovali 5 dní. Na čistení priestorov sa zúčastnilo 13 sestier. Členovia jednoty darovali na túto akciu 2 701 Kčs. Financie sa použili na úhradu materiálu a niektorých odborných prác. Tak sa podarilo otvoriť začiatkom nového školského roka nové priestory pre meštiansku školu, ktorá mala v tom období 185 žiakov.

Dňa 28.10. 1921 zložilo slávnostný sľub Sokola 52 členov, ktorým boli odovzdané odznaky a legitimácie. Jednota mala v tom čase 42 cvičiacich, 5 zakladajúcich, 49 prispievajúcich členov.

Príchodom nového riaditeľa Meštianskej školy v Slovenskej Ľupči Emila Nedbala získala domáca jednota aktívneho a zdatného vzdelávateľa. Počas zimného obdobia prednášal na témy: Sokolská disciplína, O sesterskom chovaní, O sokolstve a jeho dejinách, Rovnosť, voľnosť, bratstvo, Prečo sme Sokolmi.

V roku 1922 sa cvičiteľská aktivita rozbehla naplno. Cvičenci a cvičiteľky sa pripravovali na jarné vystúpenia na okrskových zletoch, ako aj na župnom zlete. Okrem cvičenia sa postupne pripravovali aj iné kultúrne podujatia. Dňa 26.2.1922 sa uskutočnil fašiangový večierok s tanečnou zábavou. Žiaľ, s výsledkom nebol spokojný domáci krčmár, pretože účastníci „málo peria pustili“ – vypili len 150 fliaš sódočky a 5 fliaš malinovej šťavy, žiaden alkohol. Tu sa prejavil výsledok osvety Sokola zavádzaním abstinencie a striednosti.

Rozbehla sa sezóna zletov. Na prvom zlete mimo obce vystúpilo 12 bratov a 12 sestier na župnom zlete vo Zvolene dňa 25. mája 1922 a o 3 dni neskôr v Tisovci. Dňa 18. júna sa 20 sestier a 12 bratov zúčastnilo na župnom zlete v Lučenci.

Aj keď rok 1922 bol rokom začínajúcim, už sa prejavili problémy s priestormi na cvičenie najmä v zimnom období. Začala sa spomínať potreba postaviť si vlastný stánok, kde by sa mohli naplno venovať svojmu poslaniu. Na cvičenie využívali prenajaté priestory v miestnych krčmách (čo bolo finančne náročné), prípadne v telocvični na zámku.

Pokračovanie na str. 12 ►

► Pokračovanie z 11. strany

Rodáci zo Slovenskej Ľupče, žijúci v USA v meste Trenton, sa dozvedeli o vzniku Sokola v rodnej obci. 22.1.1922 napísali do Slovenskej Ľupče list, v ktorom vyzdvihli tento počin a popriali veľa síl a zdraru a zároveň poslali finančný dar vo výške 2 000 Kčs na výstavbu Sokolovne. Podpísaní sú títo krajanovia: Jozef Debnárik, Ján Horvát, Jozef Lakomčík, Fraňo Lakomčík, Irena Medvecká, Mária Prokopová, Pavel Očenáš, Franc Hruboš, Ľudo Chovanec, Ondrej Chovanec, Jozefína Debnáriková, Imro Balkovic, Jozef Medvecký st., Jozef Medvecký ml., Júlia Dobroňová, rodina Pondelíková. Tento dar začal skutočnú zbierkovú činnosť na výstavbu Sokolovne aj v rodnej obci.

Jednota mala na záver roka 1922 90 členov, 66 mužov a 24 žien. Z týchto bolo 56 samostatného postavenia (majstrov, obchodníkov, žien v domácnosti), 18 postavenia úradníckeho a 16 pomocníkov remeselníckych.

Stavebná základina predstavovala na konci roka 4 819.06 Kčs.

V roku 1923 pokročila príprava výstavby Sokolovne. Obec darovala jednote pozemok o dĺžke 60 m zo záhumnia za kolkárňou Spoločenského kruhu. Bol to pozemok malý, bol záujem o odkúpenie ďalšieho susediaceho pozemku od Sama Cambela - kováča, ktorý však žiadal vysokú sumu. Záverom tohto roku stavebná základina činila 12 504 Kčs.

Rok 1924 bol obdobím značných zmien vo vedení jednoty. Odišiel brat jednatel Samuel Cambel, neúnavný činník. Pre jeho radikálne názory na očistu členstva dostal sa do rozporov s inými činníkmi, čo spôsobilo rozklad členstva, a preto sa radšej rozhodol opustiť jednotu. Za knihovníka získali brata Jána Polóniho, ktorý sa časom v tejto funkcii mimoriadne osvedčil. Odišiel tiež brat Jan Kolář, ktorého vystriedal vo funkcii jednatela brat Čeněk Němec.

Cvičenci sa zúčastnili na okrskovom cvičení v Brezne, na župnom zlete v Banskej Bystrici a v Modrom Kameni. Na vystúpeniach v Čechách získali žiačky tancom „Hajduche“ veľký obdiv.

Ako po iné roky tak aj v roku 1925 sa cvičenci zúčastňovali na rôznych verejných podujatiach, ako na otvorení novej Sokolovne v Turčianskom Svätom Martine,

zlete v Podbrezovej, v Banskej Štiavnici. Tiež boli uskutočnené výlety na Prašivú, Kráľovu hoľu, do Dobšinej a do Plavna. V tomto roku sa zvýšilo úsilie na prípravu stavby. Podarilo sa odkúpiť vedľajší pozemok za 3 976 Kčs. Slovensko - česká stavebná spoločnosť v Banskej Bystrici vypracovala rozpočet stavby ako aj jej projekt darovala zadarmo. Spolok Meštianska beseda v Slovenskej Ľupči poskytol pôžičku vo výške 25 000 Kčs s podmienkou, že v budúcej stavbe bude mať svoj priestor. Obec súhlasila s odpredajom stavebného dreva a tehlá za zníženú cenu.

Na záver roka 1925 mala jednota finančné prostriedky vo výške 57 251.14 Kčs.

Rok 1926 bol rokom zletovým. Zúčastníť sa na VIII. všesokolskom zlete v Prahe bolo túžbou každého cvičenca. Brat vzdelávateľ vykonával každý týždeň propagačné prednášky. Na návratku zostávajúci cvičenci tvrdo pracovali, k previerkam slúžili aj verejné cvičenia vo Zvolene a v Podbrezovej. Na samotnom zlete v Prahe sa z Ľupče zúčastnilo 36 bratov a sestier.

Húževnato sa pripravovala stavba Sokolovne organizovaním

zbierok a verejných akcií ako doma tak aj v Pohronskej župe. Na konci roka stavebný materiál a financie mali hodnotu 80 974.15 Kčs.

V nasledujúcom roku 1927 výbor prikróčil k očiste v stave členstva. Členov, ktorí neplatili členské príspevky, vyškrtili zo stavu. Títo členovia spôsobovali jednote škodu, lebo aj za nich musela jednota odvádzať do župného príspevku 12 Kčs za registrovaného člena. Odchodom sestry náčelnice Miliny Galandovej utrpela akcie schopnosť najmä ženského odboru. V júni sa na jarmočisku uskutočnilo verejné cvičenie, ktoré však pre zlé počasie nemalo taký úspech ako po iné roky. Pri tejto príležitosti bola dorastu odovzdaná nová zástava, ktorú vyhotovila Milina Galandová ako dar. Aj v tomto roku jednota pripravila 3 divadelné predstavenia pre dospelých a 1 bábkové pre deti. Výstavba Sokolovne uviazla na mŕtvom bode. Okrem vodenia dreva a kameňa sa neurobilo nič. Bol ustanovený prípravný stavebný výbor, zložený z bratov J. Danku, V. Liznera, M. Holéciho, L. Číža. Do konca roka vzrástol hmotný majetok a finančný vklad na sumu 108 505 Kčs.

Aj v tomto roku ako po iné roky sa uskutočnili pravidelné slávnostné podujatia:

- fašiangový večerok
- spomienková slávnosť na Husovom kopci (na Stráni) dňa 6. júla k výročiu upálenia J. Husa
- spomienková slávnosť pri výročí úmrtia M. R. Štefánika
- slávnostná akadémia pri príležitosti vzniku ČSR, spojená s lampiónovým sprievodom
- Mikulášsky večerok, spojený s obdarúvaním detí
- Silvestrovský večerok

Príchodom roku 1928 sa zvýšilo úsilie na realizáciu samotnej stavby Sokolovne. Iná činnosť ako cvičenia prebiehali len do jarných mesiacov, potom sa všetka činnosť orientovala na samotnú stavbu.

Skutočný začiatok výstavby sa začal 23. apríla 1928 výkopom základov a ich vymurovkou.

Dňa 6. mája 1928 položenie základného kameňa, s týmto programom:

1. Spev „Hej, Slováci“
2. Slávnostná reč brata župného miestodržiteľa Eduarda Skopala z Banskej Bystrice
3. Spev „Oj, sláva slávie synom“
4. Slávnostná reč p. Dr. Jána Sláviky za Maticu a Živenu
5. Spev „Pochod požoňských Slovákov“
6. Prečítanie a uloženie pamätnej listiny
7. Poklepanie základného kameňa
8. Hymny

Pamätná listina je zviazaná bielo-modro-červenou stuhou, vzdušne uzatvorená v sklenenej schránke, zabalená v hodvábnom nepremokavom papieri a uložená - zamurovaná v kameňoch v ľavom rohu budovy za javiskom (z hornej strany pri pošte).

Základný kameň pokleпали: brat Eduard Skopal, prvý miestodržiteľ Pohronskej župy „Detvan“, pán Dr. Ján Slávik, Ján Šterba, ev. farár, Horita Spitzer za Židovskú obec, za obec Slovenskú Ľupču starosta Ondrej Šuhajda, za miestny odbor Maticy Samuel Galanda, za jednotu v Podbrezovej brat Struhárik a za miestnu jednotu brat starosta Ján Danko.

Zdroj: Kronika TJ SOKOL v Slovenskej Ľupči za roky 1920 - 1936

Podľa údajov v uvedenej kronike so súhlasom starostu TJ Sokol Allana Szarowského spracoval Ján Kováčik

Pokračovanie v budúcom čísle LZ